

श्री.जयदिप डाकटे सर

श्री.प्रविण डाकटे सर

Subscribe

इयत्ता - सहावी (21 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

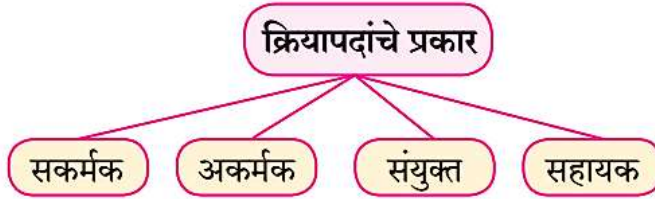
१६

सफर मेट्रोची

नवीन काही शोधूया.

- (अ) आंतरजालाचा वापर करून भारतात कोणकोणत्या ठिकाणी मेट्रो धावते याची माहिती घ्या व त्या ठिकाणांची यादी तयार करा.
- (आ) वाहनांचे वर्णन असणाऱ्या कविता शोधा व संग्रह करा.
- (इ) महिलांनी कोणकोणत्या क्षेत्रांत नव्याने पदार्पण केले आहे ते शोधा व त्या क्षेत्रांची यादी करा.

आपण समजून घेऊया.

- पुढील वाक्ये वाचा व त्यांतील कर्ता, कर्म आणि क्रियापदे ओळखून तक्त्यात लिहा.

वाक्य	कर्ता	कर्म	क्रियापद
१. तेजवंत फुटबॉल खेळतो.			
२. शिक्षक कविता गातात.			
३. निशा निबंध लिहिते.			
४. जोसेफ रस्त्यात पडला.			
५. दादा घरी आला.			
६. सुरेश उद्या पुण्याला जाईल.			

वरील वाक्यांच्या निरीक्षणावरून असे लक्षात येते की १, २, ३ क्रमांकांच्या वाक्यांत कर्म आहे व ४, ५, ६ क्रमांकांच्या वाक्यांत कर्म नाही.

ज्या क्रियापदांचा अर्थ पूर्ण करण्यासाठी कर्माची गरज असते, ती 'सकर्मक' क्रियापदे होय.

ज्या क्रियापदांचा अर्थ पूर्ण होण्यासाठी कर्माची गरज लागत नाही, ती अकर्मक क्रियापदे होय.

सकर्मक क्रियापद - कर्म असलेले क्रियापद

अकर्मक क्रियापद - कर्म नसलेले क्रियापद

टेस्ट सोडवा-

ऑनलाईन टेस्ट

सरावसंच 29

1. सोडवा.

- (1) 20 मीटर कापडाची किंमत ₹ 3600 आहे, तर 16 मीटर कापडाची किंमत काढा.
- (2) 10 किग्रॅ तांदळाची किंमत ₹ 325 आहे, तर 8 किग्रॅ तांदळाची किंमत काढा.
- (3) 14 खुर्च्यांची किंमत ₹ 5992 आहे, तर 12 खुर्च्यांसाठी किती रुपये द्यावे लागतील ?
- (4) 30 डब्यांचे वजन 6 किग्रॅ आहे, तर 1080 डब्यांचे वजन किती किग्रॅ होईल ?
- (5) समान वेगाने एक कार 165 किमी अंतर 3 तासांत कापते. त्याच वेगाने (अ) 330 किमी अंतर जाण्यास कारला किती तास लागतील ? (ब) 8 तासांत कार किती अंतर कापेल ?
- (6) तीन एकर शेतीची मशागत करण्याकरता ट्रॅक्टरला 12 लीटर डिझेल लागते, तर 19 एकर शेतीची मशागत करण्यासाठी किती लीटर डिझेल लागेल ?
- (7) एका साखर कारखान्यामध्ये 48 टन उसापासून 5376 किग्रॅ साखर मिळते. सविताताईंच्या शेतात तयार झालेला ऊस 50 टन आहे, तर या उसापासून किती साखर तयार होईल ?
- (8) एका आमराईत 8 रांगांत 128 झाडे आहेत. प्रत्येक रांगेतील झाडांच्या संख्या समान असल्यास अशा 13 रांगांत किती झाडे असतील ?
- (9) एका शेततळ्यामध्ये 120000 लीटर पाणी साठते. ते शेततळे तयार करण्यासाठी 18000 रुपये खर्च येतो, तर 480000 लीटर पाणी साठवणारी अशी किती शेततळी तयार होतील व त्यांसाठी किती रुपये खर्च येईल ?

समजून घ्या.

Std - Sixth Sub - Maths (Semi)

Practice Set 29

* Solve the following.

- (1) If 20 metres of cloth cost ₹3600, find the cost of 16 m of cloth.
- (2) Find the cost of 8 kg of rice, if the cost of 10 kg is ₹325.
- (3) If 14 chairs cost ₹5992, how much will have to be paid for 12 chairs?
- (4) The weight of 30 boxes is 6 kg. What is the weight of 1080 such boxes?
- (5) A car travelling at a uniform speed covers a distance of 165 km in 3 hours. At that same speed, (a) How long will it take to cover a distance of 330 km?
(b) How far will it travel in 8 hours?
- (6) A tractor uses up 12 litres of diesel while ploughing 3 acres of land. How much diesel will be needed to plough 19 acres of land?
- (7) At a sugar factory, 5376 kg of sugar can be obtained from 48 tonnes of sugarcane. If Savitai has grown 50 tonnes of sugarcane, how much sugar will it yield?
- (8) In an orchard, there are 128 mango trees in 8 rows. If all the rows have an equal number of trees, how many trees would there be in 13 rows?
- (9) A pond in a field holds 120000 litres of water. It costs 18000 rupees to make such a pond. How many ponds will be required to store 480000 litres of water, and what would be the expense?

read and understand.

BBB

3.4 At the Science Fair

MARBLING

'Hello, I'm Bhumika. I'm going to show you an interesting process of coating paper - The process is called marbling.

For this, we need the following :

- a bucket, some water
- kerosene or turpentine
- oil-paints (red, blue, yellow, etc) and a brush
- white sheets of paper

Now I will explain the procedure :

First we need to fill this bucket three fourths ($3/4$) – up to here – with water.

The oil-paints are thick. We dilute the paints with a spoonful of turpentine or kerosene. Stir it nicely to get a good mixture.

अशोकाने उभारलेले स्तंभ हे भारतीय शिल्पकलेचे उत्तम नमुने आहेत. त्याने उभारलेल्या स्तंभांवर सिंह, हत्ती, बैल यांसारख्या प्राण्यांची अतिशय उत्तम शिल्पे आहेत. सारनाथ येथील अशोकस्तंभावरील चक्र भारताच्या राष्ट्रध्वजावर झळकते आहे. त्या स्तंभावर चारही बाजूंस सिंह आहेत. समोरून पाहताना त्यातील तीनच आपल्याला दिसतात. ही भारताची राजमुद्रा आहे. त्याच्या काळात खोदली गेलेली बराबार टेकड्यांवरील लेणी प्रसिद्ध आहेत. ही लेणी बिहारमध्ये आहेत. भारतातील लेण्यांमध्ये ही लेणी सर्वांत प्राचीन आहेत.

सम्राट अशोकाच्या मृत्यूनंतर मौर्य साम्राज्याला उतरती कळा आली. मौर्य काळानंतर भारतात अनेक

बराबार येथील लेणे

राज्ये उदयाला आली. काही साम्राज्येही उदयाला आली. मौर्य साम्राज्य प्राचीन भारतातील सर्वांत मोठे साम्राज्य होते. मौर्य काळानंतरच्या राजकीय आणि

सांस्कृतिक घडामोडी आपण पुढील पाठात समजावून घेणार आहोत.

टेस्ट सोडवा.

७. खडक व खडकांचे प्रकार

करून पहा.

(अ)

(ब)

(क)

आकृती. ७.१

आकृती ७.१ मधील चित्रांचे निरीक्षण करून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

- 'अ' मधील डोंगर कशाचा बनलेला आहे ?
- 'ब' मध्ये काय केले जात आहे ?
- 'क' मध्ये आपणांस काय दिसते ?
- वरील तीनही बाबींचा एकमेकांशी संबंध काय असावा ?
- 'अ' आणि 'क' मधील घटकांचा आपण कशासाठी वापर करतो ?

करून पहा.

आपल्या परिसरातील डोंगरावरून, नदीपात्रातून, जमिनीतून विविध प्रकारचे, रंगांचे, आकारांचे दगड गोळा करा. या दगडांचे निरीक्षण करून खालील माहितीची नोंद करा.

- दगड सापडला ते स्थान.
- दगडाचा रंग.
- दगडावर दिसणारे ठिपके व त्यांचा रंग.
- दगडाचे वजन (अंदाजे हलका/जड).
- दगडाचा कठीणपणा (कठीण/ठिसूळ/मध्यम).
- दगडाची रचना (एकजिनसीपणा/थर/पोकळपणा).
- दगडाची सच्छिद्रता (अच्छिद्र/सच्छिद्र).

तुम्ही गोळा केलेले दगड व त्याबाबतच्या माहितीची नोंद शिक्षकांना दाखवा. चर्चा करा.

भौगोलिक स्पष्टीकरण

पृथ्वीच्या पृष्ठभागाचे बाहेरील कवच (शिलावरण) कठीण आहे, तसेच ते माती व खडक यांचे बनलेले आहे हे आपण मागील इयत्तेमध्ये शिकलो आहोत.

भूपृष्ठावर व त्याखालीसुद्धा खडक आढळतात. भूपृष्ठावर तसेच त्याखालील शिलावरणामध्ये तयार झालेल्या खनिजांच्या मिश्रणाला खडक म्हणतात. खडक नैसर्गिक प्रक्रियेतून निर्माण होतात.

खडकांचे गुणधर्म हे त्यामधील खनिज पदार्थ, खनिजांचे प्रमाण व ही खनिजे एकत्र येण्याच्या प्रक्रियेवर अवलंबून असतात. खडकांमध्ये सिलिका, अॅल्युमिनिअम, मॅग्नेशियम व लोह ही खनिजे प्रामुख्याने आढळतात. यांशिवाय इतरही खनिजे असतात.

हे नेहमी लक्षात ठेवा.

खडकाला दगड, पाषाण, शिला किंवा शिळा असेही म्हणतात.

* खडकांचे प्रकार

निर्मितीप्रक्रियेनुसार खडकांचे तीन प्रमुख प्रकार पडतात.

- अग्निजन्य खडक / अग्निज खडक / मूळ खडक
- गाळाचे खडक / स्तरित खडक
- रूपांतरित खडक

वाचा व समजून घ्या.

३. खालील उदाहरणांमध्ये एक किंवा अधिक बले कार्यरत आहेत ती ओळखा.

- अ. उंच इमारतीवरून खाली पडणारी वस्तू -
 आ. आकाशातून जाणारे विमान -
 इ. उसाच्या चरकातून रस काढताना -
 ई. धान्य पाखडले जात असताना -

४. प्रत्येकी एक उदाहरण देऊन तुमच्या शब्दांत स्पष्ट करा.

स्नायू बल, गुरुत्वीय बल, यांत्रिक बल, स्थितिक विद्युत बल, घर्षण बल व चुंबकीय बल

५. असे का ?

- अ. यंत्रांना वेळोवेळी तेल दिले जाते.
 आ. वर फेकलेली वस्तू उंचावर जाऊन खाली येते.
 इ. कॅरम बोर्डवर पावडर टाकतात.
 ई. रेल्वे स्थानकावरील जिऱ्याच्या उतरणीचा पृष्ठभाग खडबडीत केलेला असतो.

६. आमच्यातील वेगळेपणा काय ?

- अ. स्नायू बल व यांत्रिक बल
 आ. घर्षण बल व गुरुत्वीय बल

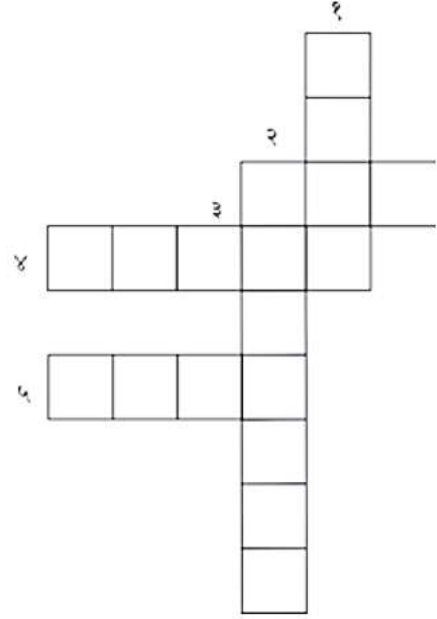
७. खालील प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा.

- अ. बल लावून काय काय करता येते ?
 आ. वजन म्हणजे काय ?
 इ. स्नायू बलाने चालणारी यंत्रे कोणती ?

८. खालील शब्दकोडे सोडवा.

उभे शब्द

१. बंद पडलेली स्कूटर ढकलण्यासाठी.... बल लावावे लागते.
 २. सांडलेल्या पिना उचलण्यासाठी..... बलाचा उपयोग करता येतो.

आडवे शब्द

३. लोखंडी खिळ्याला स्वतःकडे ओढतो.
 ४. ट्रॅक्टरच्या साहाय्याने शेत नांगरले तेव्हा..... बल लावले गेले.
 ५. ढगातून पावसाचे थेंब जमिनीवर बलामुळे पडतात.

उपक्रम :

- दैनंदिन जीवनात उपयोगात येणाऱ्या बलांची माहिती गोळा करा.
- एकाच वेळी एकाच कृतीत अनेक बले कशी वापरतात, त्या कृतीची यादी करा.

वाचा व सोडवा.

10.

Force and Types of Force

- (c) Squeezing sugarcane juice with a squeezer
- (d) Winnowing foodgrain

4. Explain in your own words giving one example each.

Muscular force, gravitational force, mechanical force, electrostatic force, the force of friction and magnetic force.

5. Why?

- (a) Machines are oiled from time to time.
- (b) An object thrown upwards comes down after reaching a point.
- (c) Powder is sprinkled on a carrom board.
- (d) The ramp at a railway station has a rough surface.

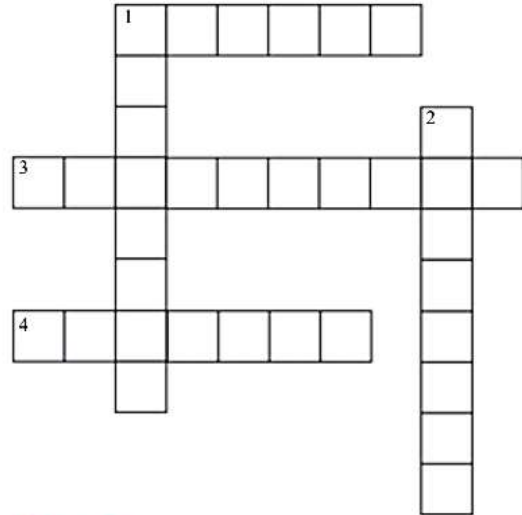
6. In what way are we different?

- (a) Muscular force and mechanical force.
- (b) The force of friction and gravitational force.

7. Write answers to the following questions in your own words.

- (a) What are the things that can be done by applying force?
- (b) What is meant by weight?
- (c) Which machines run on muscular force?

8. Solve the following crossword puzzle.

Down :

- (1) force is to be applied to push a scooter that has failed.
- (2) force can be used to pick up scattered pins.

Across :

- (1) A pulls an iron nail towards itself.
- (3) force was used when the farm was ploughed with a tractor.
- (4) It is due to the force of that raindrops fall to the ground.

Activity :

- Collect more information about the various forces that are used in our day-to-day life.
- Make a list of such actions where many forces are applied simultaneously.

Read and Understand.

स्वयं अध्ययन

उपलब्ध सामग्री से कठपुतली बनाओ और किसी कार्यक्रम में उसका मंचन करो ।

चलो, चलो ।” तभी सूत्रधार उन्हें रोकते हुए बोला- “दोस्तो, हम भी यही करते हैं और अपने कार्य को समय पर करने की बजाय या तो उसे विलंब से करते हैं या करते ही नहीं । परिणाम कार्य की अपूर्णता और नाम शकुन-अपशकुन का ।” सूत्रधार अभी बात ही कर रहा था कि वह कठपुतली फिर से छींकी- आऽछीं । सूत्रधार ने उस कठपुतली से पूछा- “बहना, कहाँ से आ रही हो?” कठपुतली बोली- “भैया, पासवाली लल्लन चक्की की गली से ।” तब सूत्रधार हँसते हुए बोला, “आज लल्लन की चक्की पर हरिकिशनदास के यहाँ की शादी की मिरची पिसाई जा रही है । जो भी उस गली से गुजरता है, ऐसे ही छींकता हुआ आ रहा है ।”

इधर सूत्रधार बात कर ही रहा था कि तभी दूसरी कठपुतली भी छींकती हुई बड़बड़ाती हुई आई, “आज पता नहीं लल्लन क्या पीस रहा है ? सारा मोहल्ला ही छींक रहा है ।” इतना सुनना था कि सारी कठपुतलियाँ नाचकर गाने लगी -

“देखो, देखो, सारे बहन-भाई
शकुन-अपशकुन की है लड़ाई ।
छींकों ने जब होड़ मचाई,
काम की गति क्यों हमने रुकाई ?”

अब दर्शक भरपूर मजा लेने लगे । सूत्रधार बोला- “मित्रो, आपने देखा, हर घटना के पीछे कोई-न-कोई वैज्ञानिक या व्यावहारिक कारण होता है, जिसे हम शकुन-अपशकुन का नाम देकर समय पर अपना काम नहीं करते हैं । जिसका असर हमारे काम पर पड़ता है । उचित फल हमें नहीं मिलता है । अतः आपसे प्रार्थना है कि कृपया कुप्रथा से बचें ।” अंत में सभी कठपुतलियाँ एक साथ मंच पर आकर गाने लगीं-

“देखो-देखो सारे बहन-भाई
करो शकुन-अपशकुन की खत्म लड़ाई
घर-घर विज्ञान ने रोशनी फैलाई
जन-जन के मन से अंधश्रद्धा भगाई ।”

इस मजेदार बात को लेकर प्रीति बड़ी ही खुश हुई । वह अब घर जाकर बुआ से बताएगी, “विश्वास करो, अंधविश्वास नहीं ।”

मैंने समझा

इयत्ता सहावी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

14. आता उजाडेल	Click Here
15. बालसभा	Click Here
16. सफर मेट्रोची	Click Here
17. दुखणं बोटभर	लवकरच
18. बहुमोल जीवन	लवकरच

इयत्ता सहावी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

6. जनपदे आणि महाजनपदे	Click Here
7. मौर्यकालीन भारत	Click Here
8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये	लवकरच

इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.

